

Regional plan for karriereveiledning i det 13-årige skoleløpet i Vesterålen

Nordland
FYLKESKOMMUNE

05.05.2008

Innhold:

1. INNLEDNING	3
2. MÅL	5
3. BEGREPSAVKLARING / DEFINISJONER	7
3.1. PROGRAMFAG TIL VALG	7
3.2. PROSJEKT TIL FORDYPNING	8
3.3. KARRIEREVEILEDNING	8
3.4. ELEVSAMTALEN OG KARRIERESAMTALEN	9
3.5. KARRIEREMAPPE	9
3.6. KARRIEREPLAN	10
3.7. ENTREPRENØRSKAP	10
4. GJENNOMFØRING AV KARRIEREVEILEDNING	11
4.1 KARRIEREVEILEDNING I UNGDOMSSKOLEN	11
4.2 KARRIEREVEILEDNING I VIDEREGÅENDE SKOLE	13
4.2.1 Yrkesfaglige utdanningsprogram:	13
4.2.2 Studieforberevende utdanningsprogram:	15
4.3 PLAN FOR KOMPETANSEHEVING INNEN KARRIEREVEILEDNING	16
4.4 TILTAK FOR SKOLELEIE ELLER SVÆRT VALGUSIKRE ELEVER	17
4.5 ELEVER MED BEHOV FOR TILRETTELEGGING	17
4.6 FORELDREMØTER I UNGDOMSSKOLEN	17
5. HJELPEMIDLER	18
5.1 HÅNDBOK FOR KARRIERESAMTALEN	18
5.2 MIN FRAMTID	18
5.3 KOMPETANSEPERMEN	18
5.4 LÆREMIDDELFORLAGET	19
5.5 POWERPOINT PRESENTASJONER	19
5.6 VEILEDNINGSVERKTØY	19
5.7 NYTTIGE NETTSTEDER	20
6. SAMARBEIDSPARTER	21

1. Innledning

Det å velge utdanning og yrke er vanskelig for mange ungdommer. Mulighetene er mange og de mottar en overflod av informasjon. Når de begynner på en utdanning er det et betydelig antall elever som dessverre faller fra underveis. Dette skaper problem for den enkelte og for samfunn og arbeidsliv.

Andel fullført på normal tid og innen fem år for kullene som startet i videregående opplæring i 1999.

	Fullført på normalt tid	Fullført i løpet av fem år	Fortsatt i videregående opplæring (etter 5 år)	Sluttet uten å fullføre	Totalt
Hele 1999-kullet	59 %	11 %	5 %	24 %	100 %
Yrkesforberedende retninger	40 %	15 %	8 %	36 %	100 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

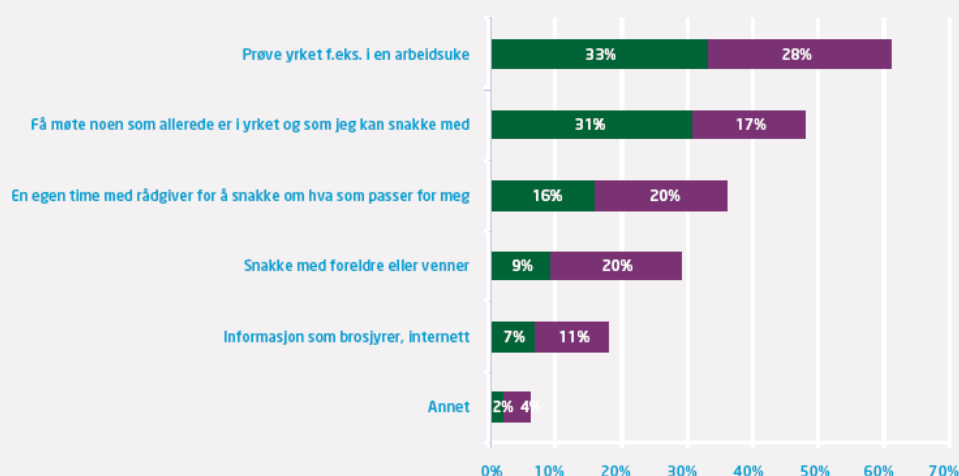
Tabellen under viser tallene for Vesterålen når det gjelder frafall, stryk og ikke vurdert de siste årene.

	2003-2004			2004-2005			2005-2006			2006-2007		
	Sluttet før 1.10.	Sluttet etter 1.10.	Stryk / Ikke vurdert	Sluttet før 1.10.	Sluttet etter 1.10.	Stryk / Ikke vurdert	Sluttet før 1.10.	Sluttet etter 1.10.	Stryk / Ikke vurdert	Sluttet før 1.10.	Sluttet etter 1.10.	Stryk / Ikke vurdert
Totalt	29	116	252	37	98	254	37	98	212	34	88	246

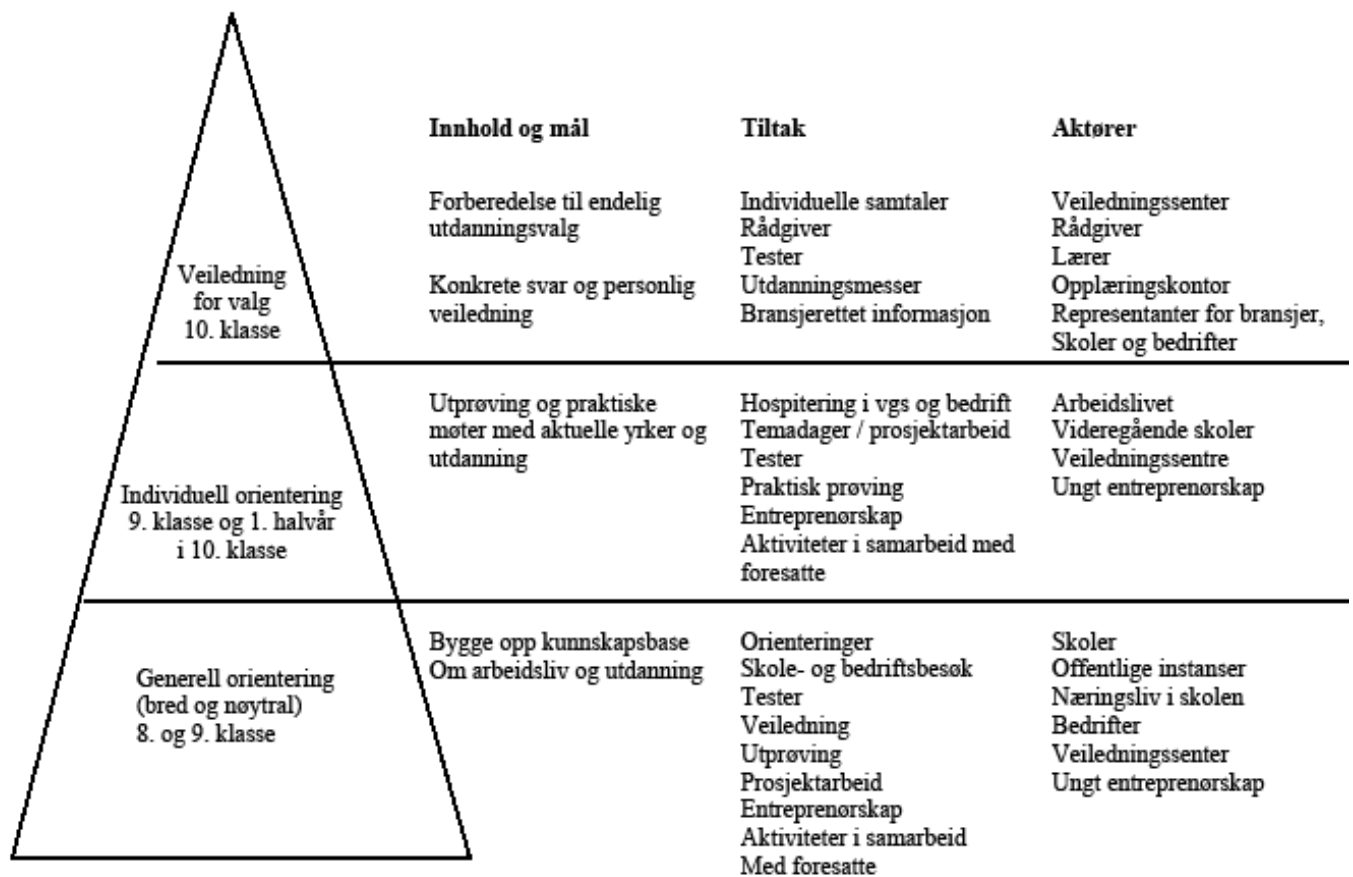
Det viser seg at konkret prøving av yrker og praktiske møter med dyktige utøvere er det som i sterkast grad hjelper elever som er usikre til å ta sine utdannings- og yrkesvalg. Elevene selv uttrykker også sterkt ønske om å få mulighet til å prøve ut konkrete og aktuelle yrker og besøke skoler for å få innblikk i utdanningen i praksis.

HVA ER GOD YRKESVEILEDNING?

“Hvis du trenger kunnskap og informasjon for å bestemme deg for hvilken utdanning og yrke du skal velge, hvilken av disse måtene er den ALLER beste for deg? / ... den NEST beste for deg?”

Kilde: *NHO, Ungdom og Yrkesutdanning.

Kilde: NHO, Prosjekt 2005

Karriereveiledningsplakaten for grunnopplæringa

- Karriereveiledning er hele skolens ansvar
- Karriereveiledning skal være nedfelt i skolens planer
- Karriereveiledning skal være en sammenhengende kjede av tiltak gjennom hele det 13-årige opplæringsløpet
- Karriereveiledning skal dokumenteres gjennom bruk av karrieremappa.
- Karriereveiledning skal sikre elevens kompetanse i å foreta valg
- Karriereveiledning bør inkludere entreprenørskap
- Karriereveiledning må skje i samspill/partnerskap med skolens/elevens nettverk med arbeidslivet
- Karriereveiledning må skje i samspill med foresatte

2. Mål

Hovedmål

Den regionale rammeplanen for Vesterålen skal bidra til samordnet innsats for å kunne tilby en karriereveiledningstjeneste for elevene i det 13.årige opplæringsløpet.

Karriereveiledningen skal gi grunnlag for et personlig og selvstendig valg av utdanning og yrke.

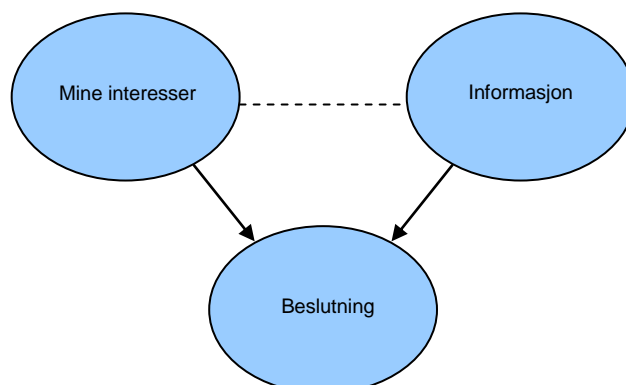
Den regionale planen skal sikre at

- elevene på 8.-13. klassetrinn får veiledning i og kompetanse til å kunne reflektere over sine egne interesser, ferdigheter og realkompetanse.
- elevene hvert skoleår på 8.-13. klassetrinn får relevant og individuelt tilrettelagt kunnskap om muligheter innen videregående opplæring og høyere utdanning.
- alle elever får utviklet sin egen karriereplan i grunnskolen og at planen følges opp i videregående opplæring.
- karriereveiledningen skal dokumenteres gjennom en kompetanseperm for hver elev.
- elever med særskilte behov får den ekstra veiledningen de har behov for

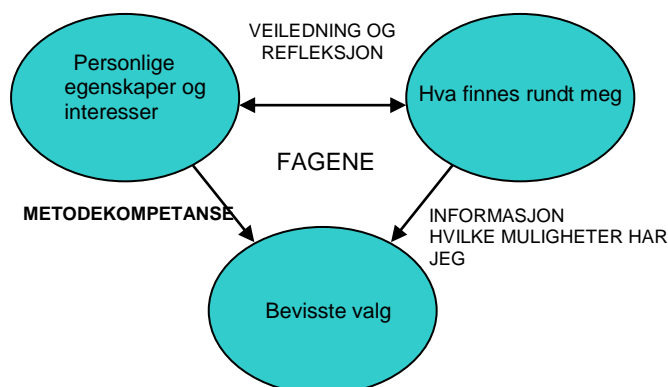
Delmål

- Rett førstevalg
- Gi elevene et mest mulig realistisk bilde av skolehverdagen innen aktuelle utdanningsprogram og utdanningsveier
- Informere om framtidige yrkesmuligheter og gi kunnskaper om arbeidsmarkedets krav
- Gi økt motivasjon i skolehverdagen
- Gi en evne- og interesselilpasset karriereveiledning
- Videreutvikle entreprenørskap som en del av skolens tilbud
- Utvidet samarbeid med lokalt og regionalt arbeidsliv
- Bedre tilpasset karriereveiledning for elever med ulike vansker og funksjonshemminger
- Bedre tilpasset karriereveiledning for elever med minoritetsspråklig bakgrunn

Illustrasjon av dagens praksis

Illustrasjon av ny ønsket praksis

Kritiske suksessfaktorer

- Forpliktende planer for innhold og organisering av prosjekt til fordypning og programfag til valg må være utviklet på hver enkelt skole.
- Godt informerte og involverte foreldre.
- Rutiner for samarbeid må være utviklet mellom skoleslagene, opplæringskontor og lokalt arbeidsliv om iverksetting av tiltak i programfag til valg.
- Det må finnes et system for gjensidig informasjon mellom opplæringsaktørene i forhold til å videreføre arbeidet med karriereplanen i prosjekt til fordypning.
- Samarbeid med Ungt Entreprenørskap må være etablert og konkretisert
- Sikre trygg oppbevaring av kompetansepermen.
- Sikre at karriereveiledningen blir hele skolens ansvar.
- Roller og ansvar for alle involverte i skolens karriereveiledning må avklares på den enkelte skole.

3. Begrepsavklaring / Definisjoner

3.1. Programfag til valg

Ny utgave er på høring. Det kan bli endringer. I kunnskapsløftet ble programfag til valg innført som et nytt fag i ungdomsskolen. Faget er obligatorisk fra og med skoleåret 2008 – 2009.

Programfag til valg skal:

- gi elevene muligheter for valg, som skal kunne bidra til økt engasjement og bedre forutsetninger for senere utdanningsvalg
- gi elevene erfaring med innhold, oppgaver og arbeidsmåter som karakteriserer de ulike utdanningsprogrammene
- gi elevene bedre tilpasset opplæring og mulighet for mer praktisk aktivitet eller fordypning

Eier av grunnskoler har ansvaret for at det blir utarbeidet læreplaner i programfag til valg, for at opplæringen blir gjennomført i samsvar med læreplanene, og for at elevene blir vurdert ut fra mål i læreplanene. Som ledd i dette arbeidet vil det være aktuelt å innhente informasjon fra og søke samarbeid med videregående skoler, lokalt arbeidsliv og lokale/regionale utviklingsmiljøer. Det vises også til opplæringsloven § 9-2 om rådgivning og forskrift til opplæringsloven om § 22-2 om utdannings- yrkesrådgivning som omhandler elevenes ordinære rett til utdannings- og yrkesrådgivning.

Læreplanene i programfag til valg skal angi *mål og innhold for forberedelsesfasen*, der elevene gis mulighet til å skaffe seg en oversikt over det aktuelle utdanningsprogrammet og/eller programområdet i videregående opplæring som det valgte programfaget er en del av. *mål, innhold og organisering av gjennomføringsfasen*, som er den delen av opplæringen der den største delen av timerammen skal brukes. Her skal elevene få erfare ”en smakebit” av innhold, oppgaver og arbeidsmåter som karakteriserer det utdanningsprogrammet eleven har valgt, og de videre studier og/eller yrker dette kan føre fram til. *mål og retningslinjer for vurderingsfasen*, der elevene på grunnlag av dokumenterte erfaringer og kunnskaper som er ervervet gjennom arbeidet med programfaget, kan reflektere over sine egne valg relatert til videre utdanning og yrke.

Timeramma for faget er 113 årstimer.

3.2. Prosjekt til fordypning

Formål med prosjekt til fordypning på Vg1

Prosjekt til fordypning skal gi elevene mulighet til:

- å prøve ut enkelte eller flere sider av aktuelle lærefag innen relevante utdanningsprogrammer,
- få erfaring med innhold, oppgaver og arbeidsmåter som karakteriserer de ulike yrkene innen utdanningsprogrammene,
- fordype seg i kompetansemål fra læreplanene på Vg3-nivå
- ta relevante fellesfag fra Vg3, fellesfag i fremmedspråk og programfag fra studieforbereidende utdanningsprogram.

Formål med prosjekt til fordypning på Vg2

Prosjekt til fordypning skal gi elevene mulighet til å:

- få erfaring med innhold, oppgaver og arbeidsmåter som karakteriserer de ulike yrkene innen utdanningsprogrammene,
- fordype seg i kompetansemål fra læreplanene på Vg3-nivå
- ta relevante fellesfag fra Vg3, fellesfag i fremmedspråk og programfag fra studieforbereidende utdanningsprogrammer.

Skoleeiers ansvar

Timerammen for prosjekt til fordypning er 168 årstimer på VG 1 og 253 årstimer på VG 2.

3.3. Karriereveiledning

Karriereveiledning er en tilpassning til det internasjonalt begrep, career guidance. Opprinnelig stammer det fra det latinske ordet *carrus*, som betyr kjerre. I overført betydning vil det være det du har med deg på veien gjennom livet (eller arbeidslivet). Med denne forståelsen vil begrepet være verdinøytralt og uavhengig av om du klatrer oppover på arbeidsstigen. **Alt du gjør på din vei vil være en del av din karriere.**

Karriereveilederens oppgave er å stille gode spørsmål som hjelper eleven til å bli bevisst på egne forutsetninger, interesser og verdier. Gjennom denne selvinnsikten skal eleven selv finne et realistisk framtidsmål, og bli i stand til å ta et reflektert og gjennomtenkt valg. Veilederen skal bistå i en valgsituasjon når det gjelder utdanning og arbeid, som ikke lenger regnes som to faser, men en livslang prosess.

Karriereveiledning er hele skolens ansvar. Det betyr at denne veiledningen må ses i sammenheng med skolens øvrige planverk, og arbeidet må forankres hos skoleledelsen.

3.4. Elevsamtalen og karrieresamtalen

Opplæringsloven framhever at det skal gjennomføres samtaler med elevene. Elevsamtalen og karrieresamtalen har en del gjennomgående fellestrekk og vil tematisk gripe inn i og supplere hverandre på en god måte. De skal imidlertid ikke erstatte hverandre.

Elevsamtalen omhandler elevens totale skolesituasjon, og har som mål å legge forholdene til rette for elevens faglige utvikling og et godt fysisk og psykisk lærings- og arbeidsmiljø.

I karrieresamtalen er det elevens framtidige livsløp (karriere) som står i fokus hvor elevens prosess i forhold til valg av utdanning og arbeid får eksklusiv oppmerksomhet. Det skal være en samtale mellom lærer / rådgiver og elev om elevenes personlige ressurser, muligheter, forutsetninger, verdier og framtidsdrømmer i relasjon til utdanning og yrkesliv.

3.5. Karrieremappe

Karrieremappen kan sies å ha tre hovedfunksjoner;

Den skal fungere som elevens arkiv som skal samle all dokumentasjon relatert til karriereveiledning. Karrieremappen oppdateres derfor kontinuerlig.

Innholdet i mappen skal danne grunnlaget for utarbeiding av elevens individuelle karriereplan fra årstrinn til årstrinn.

Den skal fungere som en ”stafettpinne” mellom skoleslagene, hvor den videregående skole mottar og bygger videre på det arbeidet som er påbegynt i grunnskolen. Dette skal bidra til å sikre helhet og kontinuitet i det 13-årige skoleløp for eleven.

Eksempel på hvordan man kan dele opp Karrieremappen

1. Diverse oppgaver fra Min fremtid.
2. Kompetansepermen; CV, kompetanseattester og annen dokumentasjon av elevens realkompetanse.
3. Programfag til valg og prosjekt til fordypning; Dokumentasjon/Evaluering.
5. Ungt Entreprenørskap; Elevbedrift eller ungdomsbedrift.
6. Karriereveiledningstester og lignende.
7. Info fra rådgiver og andre aktører.
8. Evalueringer/rapport; foreldremøter.
9. Karrieresamtalen
10. Mine valg og begrunnelser

3.6. Karriereplan

En enkel individuell plan (gjerne en side) som kortfattet viser en eller flere utdanningsveier for å komme fram til et bestemt yrke. Den utvikles på bakgrunn av samtale med rådgiver og lærer på grunnlag av det som tidligere er samlet i karrieremappen. Se forslag på www.kariere-vesteralen.no

De ungdomsskolene som bruker digitale mapper bør vente til oktober med å slette mappene til de elevene som gikk ut av 10.-klasse året før. For at elevene skal kunne videreføre arbeidet i mappene sine til det systemet som brukes på den videregående skolen de kommer til.

3.7. Entreprenørskap

Gjennom **ungdoms- og elevbedrift** kan elevene få erfaringer som de ville ha fått i “virkelige” bedrifter. Ungdoms- og elevbedrifter gir også et godt utgangspunkt for kontakt og samarbeid med bedrifter og representanter fra arbeidslivet, som veiledere, mentorer og diskusjonspartnere for elevene eller for å fortelle om krav og forventninger i arbeidslivet.

Arbeid med entreprenørskap i undervisningen gjør at elevene deltar mer i utformingen av egne læreprosesser. Gjennom å ta utgangspunkt i egne interesser skapes engasjement, og det gis mulighet for tilpasset opplæring og mer praktisk arbeid. Elevene får også tatt valg som får konsekvenser.

4. Gjennomføring av karriereveiledning

I tillegg til dette kommer kommunenes og skolenes egne planer. Det kan også være aktuelt at den enkelte skole knytter til seg andre fagpersoner fra f. eks Opus Hadsel eller Veiledningssenter ved behov.

4.1 Karriereveiledning i ungdomsskolen

8.klasse

Når	Tiltak	Ansvar	K	Felles
Høst	Orienterer om Fagplanene for elev og foresatte: * LK06 * Regional plan * Kommunenes og skolens plan	Rådgiver v.skolen		X
	Utdeling av Min Fremtid Arbeid med denne i forhold til skolens plan	Lærer Ptv/Kontaktlærer		X
	Oppstart av arbeidet med individuell Karrieremappe	Lærer Ptv/Kontaktlærer		X

9.klasse

Når	Tiltak	Ansvar	K	Felles
	Få oversikt over videregående, system og tilbud ved for eksempel å arbeide med Min fremtid.	Lærer Ptv/Kontaktlærer		X
	Interesstest (for eksempel skoletest.no)	Skolen		X
	Hospitering på vgs. eller arbeidsliv med utgangspunkt i kartlegginga.	Skolen i samarbeid med vgs. og arbeidsliv		X
	Videreføre arbeidet med karrieremappa i andre fag , se skolens plan.			X

10.klasse

Når	Tiltak	Ansvar	K	Felles
Høst	Informasjonsmøte med representant for lokalt NAV	Skolen i samarbeid m. NAV		X
	Interesstest	Skolen		X
Uke45 Ti-on	Regionale Karrieredager Etterarbeid.	Skolen i samarbeid med koordinator. Ptv-lærer/Kontaktlærer		X
Før 1.feb.	Informasjon om Videregående for elever og foresatte. Felles pp-presentasjon som utgangspunkt.	Rådgiver i samarbeid med videregående		X
Før 1.feb	Individuell Veiledningssamtale	Rådgiver/Kontaktlærer		X
	Slutføre arbeidet med Karrieremappa, se skolens egen plan.	Ptv-lærer/Kontaktlærer/ Rådgiver		X

4.2 Karriereveiledning i videregående skole

4.2.1 Yrkesfaglige utdanningsprogram:

VG1

Når = åpen – avklares lokalt på den enkelte skole

Felles gjelder flere skoler. Den oppsatte tiden må følges

Ansvar = forslag

Når	Tiltak	Ansvar	K	Felles
August / September	Forberedelsesfase			
	Karriereveiledning for elever som ikke kom inn på 1. ønske	Kontaktlærer / ved behov, rådgiver		
	Informasjon om ptf	Faglærer PTF		
	Brei informasjon om mulighetene etter VG 1. <ul style="list-style-type: none"> • Informasjon fra lærer • Besøk i bedrifter • Besøk fra bedrifter 	Faglærer PTF, kontaktlærer og rådgiver		X
	Prøve ut enkelte eller flere sider av aktuelle lærefag. Refleksjonsnotat.	Faglærer PTF		X
	Få erfaring med innhold, oppgaver og arbeidsmåter som karakteriserer de ulike yrkene. Refleksjonsnotat.	Faglærer PTF		X
	Informasjon om yrke – og arbeidsmarkedet lokalt og nasjonalt. Refleksjonsnotat.	Rådgiver		X
	Karrieresamtale	Kontaktlærer eventuelt rådgiver		X
	Oppdatere karriereplan eventuelt lage ny	Faglærer PTF		
	Lage individuell læreplan for PTF	Elev / Faglærer PTF		X
Oktober - juni	Gjennomføringsfase			
	Fordype seg i kompetansemål på VG 3 nivå	Faglærer PTF		X
	eller			
	Ta relevante fellesfag fra VG 3 fellesfag i fremmedspråk og på programfag fra studieforberedende utdanningsprogram	Faglærer		X
Januar - juni	Refleksjonsfase			
	Revidere karriereplan	Faglærer PTF		
Februar	Informasjon om søkerrutiner og søkning til neste skoleår	Rådgiver		

VG 2

Når = åpen – avklares lokalt på den enkelte skole

Felles gjelder flere skoler. Den oppsatte tiden må følges

Ansvar = forslag

Når	Tiltak	Ansvar	K	Felles
August / September	Forberedelsesfase			
	Karriereveiledning for elever som ikke kom inn på 1. ønske	Kontaktlærer / ved behov, rådgiver		
	Brei informasjon om mulighetene etter VG 2. <ul style="list-style-type: none"> • Informasjon fra lærer • Besøk i bedrifter • Besøk fra bedrifter 	Faglærer PTF, kontaktlærer og rådgiver		X
	Få erfaring med innhold, oppgaver og arbeidsmåter som karakteriserer de ulike yrkene. Refleksjonsnotat.	Faglærer PTF		X
	Karrieresamtale	Kontaktlærer eventuelt rådgiver		
	Oppdatere karriereplan	Faglærer PTF eventuelt rådgiver		
	Lage individuell læreplan for PTF	Elev / Faglærer PTF		X
Oktober - juni	Gjennomføringsfase			
Uke 45 Ti - On	Fordype seg i kompetansemål på VG 3 nivå	Faglærer PTF		X
	Elevene er på sin første arbeidspraksis i bedrift disse to dagene eller hele uka for å gi plass til elevene fra 10.-klasse som skal ha pvtv eller			X
	Ta relevante fellesfag fra VG 3 fellesfag i fremmedspråk og på programfag fra studieforberedende utdanningsprogram	Faglærer		X
Januar - juni	Refleksjonsfase			
	Revidere karriereplan	Faglærer PTF		
Februar	Informasjon om søkerrutiner og søkning til neste skoleår	Rådgiver		

4.2.2 Studieforbereidende utdanningsprogram:

VG 1

Når = åpen – avklares lokalt på den enkelte skole

Felles gjelder flere skoler. Den oppsatte tiden må følges

Ansvar = forslag

Når	Tiltak	Ansvar	K	Felles
	Kartlaggning og avklaring av den enkelte elevs karriereplan.			
	Karriereveiledning for elever som ikke kom inn på 1. ønske	Kontaktlærer / ved behov, rådgiver		
	Foreldremøte	Kontaktlærer, pedagogisk- eller avdelingsleder.		
	1 – 2 dager arbeidspraksis i bedrift. Skrive rapport som brukes i faget samfunnsfag	Kontaktlærer og elev. Ved behov, rådgiver		
	Informasjon om valg av programfag	Avdelingsleder eller rådgiver		
	Karrieresamtale	Kontaktlærer / ved behov, rådgiver		
	Oppdatere karriereplan eventuelt lage ny	Kontaktlærer		
Februar	Informasjon om søkerrutiner og søkning til neste skoleår	Rådgiver		
	Foreldremøte. Informasjon om programfag	Kontaktlærer		

VG 2

Når = åpen – avklares lokalt på den enkelte skole

Felles gjelder flere skoler. Den oppsatte tiden må følges

Ansvar = forslag

Når	Tiltak	Ansvar	K	Felles
	Oppdatere karriereplan	Kontaktlærer		
	Informasjon om valg av programfag	Avdelingsleder eller rådgiver		
Uke 45 Tirsdag	1 – 2 dager arbeidspraksis i bedrift. Skrive rapport som brukes i et fellesfag eller et programfag	Kontaktlærer og elev. Ved behov, rådgiver		X
	Karrieresamtale	Kontaktlærer / ved behov, rådgiver		
Februar	Informasjon om søkerrutiner og søkning til neste skoleår	Rådgiver		
	Søke programfag	Eleven		

VG 3

Når = åpen – avklares lokalt på den enkelte skole

Felles gjelder flere skoler. Den oppsatte tiden må følges

Ansvar = forslag

Når	Tiltak	Ansvar	K	Felles
	Oppdatere karriereplan	Kontaktlærer		
	Informasjon om Samordna opptak	Rådgiver		
Uke 45 Onsdag	1 – 2 dager arbeidspraksis i bedrift. Skrive rapport som brukes i et fellesfag eller et programfag	Kontaktlærer og elev. Ved behov, rådgiver		X
	Karrieresamtale	Kontaktlærer / ved behov, rådgiver		
	Informasjon om høyere utdanning	Kontaktlærer		
	Søknad til høyskole, universitet, folkehøyskole eller militæret	Eleven		
15. april	Frist for å søke på Samordna opptak			

4.3 Plan for kompetanseheving innen karriereveiledning

Hva	Når	Hvem	Økonomi	Ansvar
Kurs for nye karriereveiledere (2008 vil dette være alle)	Høst	Rådgivere, kontaktlærere og eventuelt lærere i programfag til valg	RKK og NFK. Den enkelte skole dekker vikar og reise	Rkk / Fylkeskommunen.
Kurs i Entreprenørskap/elevbedrift		Som over	Som over	Som over
Kurs om regionalt arbeidsliv		Som over	Som over	Som over
Kurs i veiledningspedagogikk		Som over	Som over	Som over
Kurs om høyere utdanningstilbud		Som over	Som over	Som over
Nettverk	Samlinger og Cafe`	Som over	Som over	Som over
Sosialpedagogisk rådgivning		Som over	Som over	Som over

4.4 Tiltak for skoleleie eller svært valgusikre elever

Noen elever er umotiverte, ”teoritrotte” og ”skoleleie” når det tiende årstrinn nærmer seg slutten. Enkelte føler seg utsatt for stress og press i forhold til det å skulle søke videregående opplæring umiddelbart etter grunnskolen. Se www.kariere-vesteralen.no for mer informasjon.

4.5 Elever med behov for tilrettelegging

Det er viktig at skolen i sitt arbeid med karriereveiledning er spesielt oppmerksom på elever som på grunn av funksjonshemninger, psykiske vansker, atferdsproblemer, lærevansker eller lignende, kan ha begrensede muligheter når det gjelder yrkesvalg. Se www.kariere-vesteralen.no for mer informasjon.

Minoritetsspråklige og karriereveiledning

Skolene bør satse spesifikt på karriereveiledning tilpasset minoritetsspråklige elever (inkludert voksenopplæringen /IBOS). Se www.kariere-vesteralen.no for mer informasjon.

4.6 Foreldremøter i ungdomsskolen

8. klasse (forberedelsesfasen).

Tema på et ordinært foreldremøte hvor det orienteres om faget og en innføring i hva karriereveiledning er. Ansvar: Rådgiver på ungdomsskolen.

9. klasse (overgangen forberedelsesfase – gjennomføringsfase)

Tema på et eget foreldremøte hvor det orienteres om de forskjellige utdanningsprogrammene i videregående opplæring. Ansvar: Rådgiver på ungdomsskolen, eventuelt med hjelp fra videregående skole.

10. klasse (gjennomføringsfasen)

Informasjon om videregående opplæring generelt. Retter, plikter og muligheter. Ansvar: nærmeste videregående skole. Se www.kariere-vesteralen.no for mer informasjon.

Karriereveiledning bør være et tema på alle konferansetimer i ungdomsskolen.

5. Hjelpemidler

5.1 Håndbok for karrieresamtalen

Håndbok for karrieresamtalen. Grunnskolen og vgo.
Guide for karrieresamtalen v/ arbeidsgruppe i regi av Nordland Fylkeskommune

Håndboka har bl.a. til hensikt å skape helhet og sammenheng i elevenes karriereveiledning i det ”13-årige skoleløp”. Samtalene skal skje på ulike klassetrinn i grunnopplæringen og vil stå sentralt i arbeidet med elevens individuelle karriereplan. ”*Håndbok for karrieresamtalen. Grunnskolen og vgo*”, er en guide som legger til rette for skolens egen planlegging og gjennomføring av de individuelle karrieresamtalene. Håndboken bidrar med generell informasjon og tar for seg viktige forutsetninger og det som ellers bør ivaretas i tilknytning til de individuelle karriereveiledningssamtalene.

5.2 Min framtid

Min framtid
Yrkes- og utdanningsvalg
Forfatter: Anne Leirdal

Min framtid er et arbeidshefte for elever på ungdomstrinnet, som skal bevisstgjøre elevene i forhold til utdannings- og yrkesvalg i et helhetlig perspektiv. Heftet vil bli et sentralt redskap i skolens karriereveiledning, da det følger eleven fra 8. til 10. trinn. Heftet inneholder oppgaver som gjør det relevant til bruk i forskjellige fag, som samfunnsfag, norsk og matematikk. Dette gjør ”Min framtid” til et velegnet verktøy i arbeidet med å behandle temaer om utdanning, yrker og valg på tvers av fag og gjennom flere år. Ved at karriereveiledningen på en naturlig måte veves inn i skolefagene, kan ”Min framtid” benyttes sentralt i arbeidet med å gjøre karriereveiledning til et ansvarsområde for hele skolen. Det følger også med en brukermanual; ”Tipshefte til bruk av Min framtid”, som bl.a. gir tips om hvilke oppgaver som best lar seg integrere i ulike fag. Tipsheftet vil være til god hjelp i organiseringen og bør leses nøye.

5.3 Kompetansepermen

Dokumentasjon av realkompetanse v/ Nfk, fylkesmannen, Unginfo NHO, LO; KS, VOFO, Nav arbeid og faglagene i landbruket.

Alt eleven vet og alt eleven kan, utgjør vedkommendes kompetanse. Det er viktig å bevisstgjøre eleven i forhold til egen realkompetanse og verdien av denne på veien videre mot utdanning og yrke. Ved hjelp av denne permen kan eleven få en ryddig oversikt over hva han eller hun faktisk kan – og hva som

kan være viktig å dokumentere av dette. Oversikten vil gjøre det lettere for eleven å søke jobber, skrive CV og finne den riktige dokumentasjonen å legge ved en søknad. Ved hjelp av kompetansepermen blir det lettere å vite hvilken kompetanse eleven egentlig har, dvs. elevens *realkompetanse*. Kanskje blir denne kunnskapen det som avgjør at en person får den jobben vedkommende ønsker? Kompetansepermen er også godt egnet til å dokumentere tilegnet kompetanse i programfag til valg. Ansvar for oppfølgingen vil normalt ligge til kontaktlærer. Kompetansepermen kan lastes ned fra følgende nettside; www.nfk.no/ung og <http://nordland.vilbli.no> (Nfk et al. 2006).

5.4 Læremiddelforlaget

Læremiddelforlaget har utarbeidet en undervisningspakke for programfag til valg. Pakken består av elevbok, lærerveiledning og nettressurs. Elevene gis en oversikt over de aktuelle utdanningsprogrammene, og får innblikk i innhold, oppgaver og arbeidsmåter som karakteriserer dem. Videre utdanningsmuligheter, og mulige yrker er behørig omtalt. I tillegg kommer digitale planleggingsverktøy, utstrakt bruk av visualisering, internasjonalt anerkjente interesse-, utdannings- og yrkestester, samt presentasjon og tilrettelegging på elevenes premisser. www.lmf.no

5.5 PowerPoint presentasjoner

Det lages maler for PowerPoint presentasjoner til brukt på foreldremøter. Disse ligger på www.karriere-vesteralen.no

5.6 Veiledningsverktøy

1) Interesstest

Denne testen kan være egnet for unge, som har behov for å reflektere og få systematisert sine interesser. Testen er å finne på <http://www.nav.no/VeiledningWeb/interesstest.do> og er gratis.

2) Veivalg

Programmet kan være egnet for de som skal velge videregående og/eller høyere utdanning. Denne testen er å finne på <http://www.nav.no/VeiledningWeb/veivalg.do?testType=yrkesinteresser> og er gratis.

3) Skoletesten

Skoletest er en interesse- og ferdighetstest for elever i ungdomsskolen og videregående skole (studieforberedende). For ungdomsskoleelever er testen særlig egnet ved at resultatet viser profil på hvordan en skårer på de enkelte utdanningsprogram på videregående skole. Samtidig ivaretar testen det langsiktige perspektivet rettet mot videre utdanning og mangfoldet i yrkeslivet. Denne testen er å finne på <http://www.skoletest.no>

4. Profråd

Profråd, er et mer avansert testsett som inneholder 6 tester og 2 spørreskjema. Denne testen krever for øvrig at karriereveilederen er sertifisert, f.eks. gjennom vekttallgivende kurs ved NTNU. Det ligger et omfattende forskningsarbeid bak testene og påliteligheten/gyldigheten vurderes som svært høy. Profråd forutsetter en viss modning hos eleven, er ressurskrevende og kan derfor bare brukes på noen utvalgte. Denne testen er å finne på <http://www.discover.no>

5. Akademia fra NAV

Er et nettsted hos NAV. Kan være nyttig for en del elever på videregående og for veiledere. Denne testen er å finne på <http://www.nav.no/AkademiaWeb/hovedside.do>

5.7 Nyttige nettsteder

Skoleporten	Nettsted for kvalitetsvurdering og -utvikling i grunnopplæringen Skoleporten.no presenterer ulike data fra den enkelte skole og skoleeier, samt veiledningsressurser til tolkings-, vurderings- og utviklingsarbeid i grunnskolen og videregående opplæring.
http://www.nav.no/	NAV.
http://www.studieguiden.no/	Studieguiden er Norges største yrkes- og utdanningsveiledning for ungdom. Gir informasjon og nyheter om det siste innen studievalg utdanning jobb og karriere.
http://www.utdanning.no	En portal som samler nettressurser om utdanning i Norge. Portalen er etablert av Utdannings- og forskningsdep. og inngår som en del av Nasjonalt Læringsnett.
http://skolenettet.ls.no/	Skolenettet er en tjeneste for elever, lærere og skoleledere, foreldre og andre som er interessert i skole og læring.
http://www.jobbfeber.no	Jobbfeber.no er en internettportal som har som målsetting å gi deg alle opplysningene du vil ha om yrker og utdanning.
http://www.skoletest.no	Interesse- og ferdighetstester for videre skolegang og studier. Tester for videregående skole og høgere utdanning. <i>Krever lisens.</i>
http://www.velgriktig.no	Senteret skal i samarbeid med arbeidslivet og utdanningsinstitusjonene bidra til å styrke stillingen til de matematiske, naturvitenskapelige og teknologiske fagene (MNT-fagene) i samfunnet. Senteret skal spesielt arbeide for å øke kvinneandelen innen MNT-rettede studier og yrker.
http://www.vigo.no	Vigo er en tjeneste for alle som ønsker å søke videregående opplæring.
http://www.mittvalg.net/	KS. Utdanning jobb i kommuner, fylkeskommuner og kommunale bedrifter.
http://www.muligheter.no/	Startsiden for yrkesvalg, utdanning og jobb.
http://www.7etg.no/	NHO står bak denne siden. Næringsliv for ungdom.
http://www.vilbli.no	
Folkehøgskolene	Folkehøgskolene i Norge.
Maritim utdanning	Startsiden for de båtinteresserte
Ikke for alle	Dette er et nettsted for deg som lurer på livet til sjøs. Du finner fakta om utdanning og noe om hvordan det maritime livet arter seg

6. Samarbeidsparter

Opplæringskontoret

Opplæringskontoret har følgende oppgaver på vegne av eierne:

- Arbeide for å rekruttere lærlinger. En viktig del av dette arbeidet er å sørge for at lokale ungdommer får informasjon om lokalt næringsliv
- Skaffe oversikt over tilgjengelige læreplasser i medlemsbedriftene
- Opprette forpliktende lærekontrakter mellom bedrifter og ungdommer
- Følge opp, kvalitetssikre og kvalitetsutvikle lærlingens opplæring i bedrift
- Bistå bedriftene med å lage interne opplæringsplaner, tilpasset den enkelte lærling og lærebedrift
- Utvikle og ta i bruk pedagogisk/metodisk verktøy (for eksempel verktøy for å bruke mappevurdering i yrkesutdanningen)
- Har ansvar for å etablere rutiner for vurdering og evaluering
- Støtte opp under de læringsstiler og læringsstrategier, som den enkelte lærling ønsker å bruke
- Arrangere møter med lærlingene og bedriftens tilsynspersoner
- Melde lærlingen opp til fag-/svenneprøve etter endt opplæring
- Arbeider med å motivere og rekruttere nye lærebedrifter
- Hjelper bedrifter med å søke godkjenning som lærebedrift

NAV Arbeid

Nav ønsker å bidra på mange områder. Hver enkelt skole må avtale med det lokale Nav - kontor om hva de kan bidra med på det aktuelle tidspunktet. Her nevnes noen områder i stikkordsform.

- Bidra med informasjon om arbeidsmarkedet
- Veiledning i forhold til skole og lærlingeordningene
- Rekruttering av arbeidskraft
- Informasjon om forskjellige økonomiske ordninger
- Informasjon om ulike typer tiltak for å kvalifisere seg til arbeidsmarkedet

Arbeidslivet

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) har laget nettstedet <http://www.7etg.no/>. Her finner du mange tips til hvordan skole og arbeidsliv kan samarbeide. Hver skole bør inngå partnerskap med minst en bedrift.

Foreldre og foresatte

Foreldre og foresatte er en viktig ressurs i ungdommenes valgprosess. De kan også være viktige informanter for klassene og skolen i forhold til ulike yrker. Foreldre ønsker at planene for den enkelte skole skal være lett tilgjengelig (for eksempel på skolens hjemmesider) slik at de kan holde seg informert om hva som skjer på dette området.